
Accountantsverslag 2012

Grip op de financiële positie

Provincie Noord-Brabant

5 april 2013

Provincie Noord-Brabant
T.a.v. de heer J.W.L.M. Zwepink
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

5 april 2013

Referentie: 30125814/WO/e0285767/jvw

Geachte Provinciale Staten,

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2012 van de Provincie Noord-Brabant. Dit verslag bevat de belangrijkste aanbevelingen en bevindingen uit de controle van uw jaarrekening. Het accountantsverslag is op een open en constructieve wijze met het management en de directieraad besproken.

Ons verslag is afgegeven in overeenstemming met artikel 217 lid 4 van de Provinciewet en bestaat uit drie delen. Deel 1 geeft een samenvatting van de belangrijkste punten met betrekking tot de jaarrekening en rapporteerbare zaken met betrekking tot onze controle van de jaarrekening van de Provincie Noord-Brabant. Deel 2 beschrijft onze visie op de financiële positie van de provincie. In deel 3 gaan wij in op ontwikkelingen die naar onze mening voor u relevant zijn in de nabije toekomst. Het accountantsverslag is deel drie van het drieluik: controleplan, boardletter en accountantsverslag. De speerpunten uit ons controleplan zijn in het verslag verwerkt.

Graag willen we de inhoud van dit verslag bespreken tijdens de vergadering van de Rekeningcommissie op 12 april 2013. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en de medewerkers van de provincie te bedanken voor de medewerking die we ontvangen hebben tijdens onze controle.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door:
W.J.J. Verdegaaal-Ong RA
Partner

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Flight Forum 840, 5657 DV Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven
T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onze kernboodschappen

1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

- 1.1. Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012
 - 1.1.1 De dekking en reikwijdte van de controle is voldoende
 - 1.1.2 Bevindingen ten aanzien van het aspect getrouwheid en rechtmatigheid blijven binnen de goedkeuringstolerantie
 - 1.1.3 De provincie heeft voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
- 1.2. Door GS zijn overwegend evenwichtige schattingen gemaakt, waardering sloopvergoedingen onzeker
 - 1.2.1 Deelnemingen afgewaardeerd op basis van actuele ontwikkelingen
 - 1.2.2 Afrekening ILG-budget per 1 januari 2012
 - 1.2.3 Risico's waardering ILG gronden zijn beperkt
 - 1.2.4 Geen wijzigingen in waardering vordering BTW geschil PPS A59
 - 1.2.5 Essent gelden: vervoegde aflossing back-to-back lening
 - 1.2.6 Stimulering woningbouw in de grip
- 1.3. De schattingswijzigingen in 2012 zijn adequaat toegelicht in de jaarstukken
- 1.4. Rijksgelden N69 niet vrij te besteden

- 1.5. Derivaat op juiste wijze verwerkt in de jaarstukken
- 1.6. Overhevelingen conform motie 44a
- 1.7. Voldoende interne beheersmaatregelen in de lijn om de betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen
- 1.8. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT
- 1.9. SiSa-verantwoording is de basis voor uw verantwoording t.a.v. rijksmiddelen

2 Grip op uw financiële positie

- 2.1 De financiële positie van de provincie is meer dan op orde
 - 2.1.1 De provincie weet haar financiële positie in evenwicht te houden
 - 2.1.2 De provincie kan snel reageren op veranderingen in de behoeften, ambities en doelstellingen van de provincie op korte en lange termijn
 - 2.1.3 De provincie is in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen
 - 2.1.4 Het begrote EMU-saldo is in relatie tot de invoering van de Wet HOF een aandachtspunt
 - 2.1.5 Provincie Noord-Brabant voldoet aan de wettelijke kaders met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet

- 2.2 De impact van majeure projecten op de financiële positie
 - 2.2.1 Stimulering woningbouw in de grip
 - 2.2.2 Waardering geactiveerde sloopvergoedingen staat onder druk
- 2.3 Projecten met impact op de toekomstige financiële positie
 - 2.3.1 Invloed schatkistbankieren verwerkt in de meerjarenbegroting
 - 2.3.2 Inrichting fondsen niet gerealiseerd in 2012

3 De provincie maakt zich op voor de toekomst

- 3.1 Wijzigingen reorganisatiestructuur geaccordeerd
- 3.2 RUD's zijn opgericht
- 3.3 Vervolgafspraken vanuit de startnotitie IT beleid zijn gemaakt
- 3.4 Rijkssubsidiekader vanaf 1 april 2013 van kracht
- 3.5 Overige Toekomstige ontwikkelingen

Bijlage A: Single information Single audit (SiSa)

Bijlage B: De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw Provincie

1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

1.1. Een goedkeurende controleverklaring bij uw jaarrekening 2012

Wij zullen een goedkeurende controleverklaring verstrekken

Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd op de jaarrekening 2012. Deze jaarrekening toont een totaal eigen vermogen van € 3.047 miljoen, een balanstotaal van € 4.415 miljoen en een resultaat na bestemming van € 19,203 miljoen negatief.

We hebben de intentie om een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid te verstrekken met betrekking tot de jaarrekening 2012, zoals is opgesteld door het College van Gedeputeerde Staten (GS), onder voorbehoud van de goedkeuring van deze jaarrekening door de Provinciale Staten (PS).

1.1.1 De dekking en reikwijdte van de controle is voldoende

De dekking en de reikwijdte van de controle

Wij voeren de jaarrekeningcontrole uit om een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel te vormen, zoals bedoeld in artikel 217, tweede lid van de Provinciewet. Het is niet de doelstelling van de jaarrekeningcontrole om zekerheid te verschaffen over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle van de jaarrekening bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevens gerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van dit oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Tijdens onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de rapporterings- en goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO'). PS heeft in het controleprotocol ten behoeve van de accountant geen andere controle-

rapporteringstoleranties vastgesteld. Dit houdt in dat wij een goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% en de onzekerheden minder zijn dan 3% van de totale werkelijke lasten en toevoegingen aan de reserves in de jaarrekening.

Er zijn geen aanwijzingen van fraude gebleken

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onjuistheden berust bij GS. PS ziet erop toe dat GS hiertoe adequate procedures volgt en actie onderneemt als daartoe aanleiding bestaat.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om frauderisico's te identificeren, voor zover deze risico's tot een materiële fout in de jaarrekening kunnen leiden. Zoals overeengekomen in ons controleplan 2012 hebben wij fraude besproken met het management en de directieraad. Ook hebben wij geïnformeerd naar eventuele meldingen via de klokkenluiderprocedure. Wij hebben geen aanwijzingen van materiële fraude geconstateerd tijdens de jaarrekeningcontrole 2012.

Wij zijn onafhankelijk

We hebben onze naleving van de externe onafhankelijkheidsregels over onze dienstverlening in 2012 bewaakt. We bevestigen dat we deze onafhankelijkheidsvereisten hebben nageleefd.

1.1.2 Bevindingen ten aanzien van het aspect getrouwheid en rechtmatigheid blijven binnen de goedkeuringstolerantie

Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden hebben wij een aantal controleverschillen boven onze rapportagedrempel van € 500.000 geconstateerd. Deze controleverschillen zijn allemaal gecorrigeerd, met uitzondering van de opgenomen bevindingen in tabel 1.

In 2012 zijn door de provincie rechtmatigheidsonderzoeken uitgevoerd volgens een met PwC afgestemd intern controleplan. Op basis van deze onderzoeken en de werkzaamheden die wij zelf hebben uitgevoerd, concluderen wij dat de organisatie in alle van materieel belang zijnde aspecten heeft gehandeld binnen het door de PS gestelde normenkader en het controleprotocol 2012. De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven binnen de door u vastgestelde controletoleranties. Daarom hebben wij ten aanzien van het aspect rechtmatigheid een goedkeurend oordeel verstrekt.

In het volgende overzicht geven wij u inzicht in de geconstateerde fouten en onzekerheden:

<i>Controleverschillen:</i>	<i>Fouten</i>	<i>Onzekerheden</i>
	<i>€'000</i>	<i>€'000</i>
Onrechtmatigheden Europese aanbestedingen	1.908	554
Totaal	1.908	554
Goedkeuringstoleranties	18.890	56.670
Oordeel	Goedkeurend	Goedkeurend

Tabel 1 Controleverschillen betreffende rechtmatigheid en getrouwheid

Geconstateerde rechtmatigheidsfout Europese aanbestedingen is gering in verhouding tot de totale inkopen van de provincie Noord-Brabant

In totaal hebben wij voor een bedrag van € 1,9 miljoen onrechtmatigheden in de Europese aanbestedingen meegenomen in onze oordeelsvorming. De onrechtmatigheden in 2012 zijn 3,7% (in 2011: 2,1%) van het totaal van € 58 miljoen aan inkopen in 2012 waarop de Europese aanbestedingsrichtlijnen van toepassing zijn. De omvang van de bevindingen afgezet tegen de totale omvang van inkopen is hiermee gering. Gezien de omvang van de totale inkopen en de complexiteit van de aanbestedingsregels is het naar onze mening niet realistisch dat de onrechtmatigheden kunnen worden teruggebracht “tot 0” zonder daarvoor onevenredig hoge kosten te maken. Daarnaast zullen er altijd aanbestedingen plaatsvinden binnen een grijs gebied waar de wetgeving onvoldoende houvast biedt.

1.1.3 De provincie heeft voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (‘Wopt’) moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2012 € 194.000) te boven gaat. Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de Wopt wordt nageleefd door de provincie Noord-Brabant. Er waren in 2012 geen beloningen die de Wopt grens te boven gaan. Met ingang van 2013 is deze wet gewijzigd in de Wet Normering Topinkomens (WNT). In de bijlage gaan wij nader in op de effecten die deze wet heeft op de provincie.

1.2. Door GS zijn overwegend evenwichtige schattingen gemaakt, waardering sloopvergoedingen onzeker

Bij het opstellen van de jaarrekening dient GS belangrijke schattingen voor de verslaggeving te maken en toe te lichten. Wij hebben de schattingen die door GS zijn gemaakt bij het opstellen van de programmarekening 2012 beoordeeld, en geconcludeerd dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde schattingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

Belangrijke schattingen	Beoordeling		Toelichting
	2012	2011	
Afschrijvingen	●	●	De nota afschrijvingsbeleid zoals door GS opgesteld hebben wij gebruikt bij de toetsing van de afschrijvingen in de jaarrekening 2012. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd. Afschrijvingen van het agio van de obligaties wordt verricht op basis van de resterende looptijd. Deze verwerkingswijze is conform de voorschriften uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Deelnemingen	●	●	Bij de waardering van leningen en deelnemingen vindt een adequate interne analyse plaats. Indien noodzakelijk is een voorziening getroffen. Een nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 1.2.1.
Balansposities afrekening ILG	●	●	De toelichting van de resterende balansposities vanuit de ILG afrekenovereenkomst is opgenomen in paragraaf 1.2.2.
Grondposities EHS/ILG	●	●	De toelichting van de waardering grondposities EHS/ILG is opgenomen in paragraaf 1.2.3.
Waardering grondposities Ontwikkelbedrijf	●	●	In 2012 is op basis van een inschatting van de waardering van de grondpositie een voorziening getroffen van circa € 3,8 mln. De inschatting door GS is hierbij adequaat onderbouwd. Overige risico's zijn nader toegelicht in de toelichting op de balans c.q. de paragraaf grondbeleid.
Sloopvergoedingen	●	●	De waardering van de sloopvergoedingen is gebaseerd op de inzet om alle voorgefinancierde kosten terug te verdienen door langer door te gaan met de kavelverkoppen via Ruimte voor Ruimte en het nemen van maatregelen – in overleg met de private participanten – waarbij de kans groter wordt dat er voldoende wordt verdiend. Het bedrag ad € 97,5 miljoen voor sloopvergoedingen zoals opgenomen op de balans per 31-12-2012 is daarmee de best mogelijke schatting. Het provinciaal risico o.b.v. een uitgevoerde risicoanalyse ad € 27,6 miljoen is geoormerkt binnen de risicoreserve.
Vordering BTW geschil PPS A59	●	●	De vordering BTW geschil PPS A59 classificeren wij als optimistisch. De toelichting van de waardering vordering BTW geschil PPS A59 is opgenomen in paragraaf 1.2.5.
Voorzieningen	●	●	APPA voorziening is gewaardeerd op basis van berekeningen van Loyalis. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten in de berekening getoetst en geconstateerd dat voor de berekening een verouderde sterfte tabel is gebruikt.

●
Controleverschil

●
Voorzichtig

●
Evenwichtig

●
Optimistisch

●
Controleverschil

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

Tabel 2 Bevindingen betreffende schattingen

1.2.1 Deelnemingen afgewaardeerd op basis van actuele ontwikkelingen

De balanspositie van deelnemingen en leningen aan deelnemingen bedraagt per 31 december 2012 € 493 mln. De waardering van deze kapitaalverstrekkingen en leningen staat als gevolg van de economische situatie onder druk.

De provincie beoordeelt de financiële positie van de deelnemingen en beoordeelt de ontwikkelingen in de actuele waarde. Ook beoordeelt de provincie de inbaarheid van de leningen om vast te stellen of de balansposities ultimo 2012 een reëel beeld geven van de huidige situatie.

Wij kunnen ons vinden in de uitgevoerde afwaarderingen zoals hieronder weergegeven en huidige waardering van de deelnemingen en de leningen.

Deelneming	(x €1.000)
BV Agro & Co Kapitaalfonds BV	656
BV Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen (BHB)	3.795
Business Park Aviolanda Holding B.V.	+ / + 760
Totaal afwaarderingen deelnemingen	3.691

Leningen	(x €1.000)
Leningen MKB bedrijven	6.429
Totaal afwaarderingen van / voorziening op leningen	6.429

Tabel 3 Deelnemingen en Leningen

1.2.2 Afrekening ILG-budget per 1 januari 2012

Het ILG budget is per 1 januari 2012 afgerekend op basis van de peilrapportage 2010.

Op 15 november 2012 heeft GS de concept afrekenovereenkomst bekrachtigd. De afrekening heeft plaatsgevonden op basis van de realisatie en de juridische verplichtingen per 1 januari 2011. Deze juridische verplichtingen leiden tot realisaties in de jaren 2011 en verder. Concreet houdt dit in dat de volgende posities zijn afgewikkeld:

- Rekening-courant groenfonds;
- Nog te vorderen "oude verplichtingen ILG door DLG";
- Lopende oude verplichtingen ILG door DLG;
- Gerealiseerde projecten;

De resterende balansposten ILG zijn opgenomen voor de reeds aangegane verplichtingen van voor 1 januari 2011. Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij de onderbouwing van deze posten op juistheid en volledigheid gecontroleerd.

Ultimo 2012 zien de balansposities ILG er als volgt uit:

Activa	x € 1 mln	Passiva	x € 1 mln
Rekening-courant groenfonds	0		
Uitbetaalde voorschotten DLG	8,8		
Nog te vorderen "oude verplichtingen ILG door DLG"	0	Lopende oude verplichtingen ILG door DLG	0
Grondwaarden	69,9	Te ontvangen voorschot ILG	21,8
Gerealiseerde projecten	0	Ontvangen voorschotten ILG	26,0
		(Voor)financiering uit eigen middelen	30,9
Totaal	78,7		78,7

Tabel 4 ILG Balans

1.2.3 Risico's waardering ILG gronden zijn beperkt

De risico's met betrekking tot de waardering van de ILG gronden zijn beperkt. Dit wordt toegelicht op basis van onderstaand overzicht:

Omschrijving	Omvang in ha	Omvang x € 1 mln.	Waarde per m2 in €	Waarderingsrisico
Verwervingen uit het ILG-budget	Circa 1.254ha	69,9	5,56	Geen waarderingsrisico op basis van de waardering per m2.
Impuls gronden:	Totaal	74,9		
Percelen binnen de nationale EHS	Circa 277 ha	21,70	7,80	Geen. De percelen worden ingezet in de grond voor grond systematiek tegen oorspronkelijke aankoop prijs conform het natuurakkoord.
Percelen binnen de provinciale EHS	Circa 81 ha	5,20	6,42	Beperkt tot de betaalde schadeloosstellingen en meegekochte opstallen
Ruilgronden en ruilbedrijven	Circa 537ha	46,20	8,61	Beperkt tot de betaalde schadeloosstellingen en meegekochte opstallen.
Pachtgronden	Circa 26 ha	1,90	3,85	

Tabel 5 Risico's waardering ILG gronden

De totale grondverwervingen zijn opgenomen onder de voorraden waarbij de verwervingen vanuit het ILG-budget (€ 70,9 mln. ultimo 2012) opgenomen zijn onder bouwgronden in exploitatie en de Extra-Impulsgronden (€ 75 mln. ultimo 2012) onder bouwgronden niet in exploitatie.

Voor de realisatie van de EHS (Europese verplichting) wordt het grond-voor-grond-principe gehanteerd. Dit betreft de verwerving uit het ILG-budget (ultimo 2012: 1.254ha, € 70,9 mln.). Hierover loopt de provincie geen financieel risico. Wanneer de grond een lagere waarde oplevert, zal er minder EHS gerealiseerd worden. Wat zich uit in een beleidsrisico.

Uit de impuls gronden en dan vooral de ruilgronden en de ruilbedrijven komt een mogelijk waarderingsrisico naar voren. Deze risico's zijn voor de provincie echter beperkt op basis van de analyse van de boekwaarden per m2.

In totaal heeft de provincie binnen het budget extra impuls 14 objecten met opstallen in bezit. Voor 5 objecten geldt dat ze verkoopbaar zijn. Hiermee zal in 2013 worden gestart. De overige objecten zijn bestemd als ruilbedrijf of opstallen zijn beoogd te worden gesloopt in het kader van de EHS-ontwikkeling.

Beleidsmatig loopt de provincie het risico dat de totale ontwikkelopgave 2027 niet wordt gehaald als gevolg van te lage dekking vanuit de grond voor grond systematiek en het nog in te stellen groenfonds. Zodra u een besluit heeft genomen over het in te stellen groenfonds (inclusief vorm) zal er een governance c.q. beheersstructuur ingericht worden om de realisatie versus de doelstelling te kunnen bewaken.

1.2.4 Geen wijzigingen in waardering vordering BTW geschil PPS A59

Het verschil van inzicht tussen de provincie en de belastingdienst over het fiscaal regime loopt nog. De belastingnaheffing betreffende de PPS A59 is als vordering op de belastingdienst opgenomen. Het geschil wordt in goed overleg met de Belastingdienst voorgelegd aan de belastingrechter. Het risico dat het proces nadelig kan uitvallen voor de provincie is vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en wordt afgedekt door de risicoreserve.

1.2.5 Essent gelden: vervoegde aflossing back-to-back lening

In 2012 hebben naast de reguliere Essent transacties twee significante transacties plaatsgevonden:

- De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Verkoop Vennootschap B.V. heeft op 26 april 2012 ingestemd met een agio uitkering. Voor de provincie betekent dit een agio uitkering van €1,8 mln.
- In januari 2012 heeft Enexis B.V. Tranche A van de back-to-back lening vervroegd afgelost. Bij de vervroegde aflossing zijn tevens de verschuldigde rente en de aflossingskosten betaald. Voor de provincie betekent dit een vervroegde ontvangst van €141 mln.

In de deelneming Verkoop Vennootschap B.V. is het eerste gedeelte van het General Escrow Fonds ad €111 mln. vrijgevallen in 2011. De vrijval van het eerste deel bestaat uit 50% van het fonds, verminderd met de ingediende claims. In september 2015 zal het fonds volledig vrijvallen.

Omdat op dit moment de risico's nog niet goed zijn in te schatten heeft de provincie de vorderingen reeds geheel voorzien.

Wij hebben de transacties aangesloten met de onderliggende documentatie en besluiten en hebben vastgesteld dat deze op een juiste wijze zijn verwerkt in de jaarrekening 2012 van de provincie.

1.2.6 Stimulering woningbouw in de grip

In 2012 heeft aanbesteding van beheer en verkoop van de woningportefeuille uit de Brabantse verkoopgarantie plaatsgevonden. De afgegeven garanties en geldleningen worden periodiek bewaakt.

In 2012 is de provincie eigenaar geworden van 82 woningen, 7 van deze woningen zijn verkocht met een lagere opbrengst. Voor 114 woningen heeft de provincie besloten een bod te accepteren tussen de 80% en de 90% van de taxatiewaarde. Het totale verlies ad 1,7 mln. is ten laste gebracht van de risicoreserve.

Uit 2012 staan er 70 woningen op de balans met een waarde van € 15,2 mln. De aanschafwaarde van deze woningen was €20,9 mln. De afwaardering van €5,6 mln. is als volgt tot stand gekomen:

- In kaart brengen van de gemiddelde verliezen op transacties van de woningen uit de garantieregeling tot 1 december 2012.
- Analyseren van de algemene prijsontwikkeling van woningen in Noord-Brabant.
- VB&T als beheerder van de portefeuille een schatting van de waarde van de woningportefeuille laten opstellen.
- De waardering van de woningen vergelijken met de huidige WOZ-waarden.

Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten getoetst en kunnen instemmen met de onderbouwing voor de waardering van de woningen.

1.3. De schattingswijzigingen in 2012 zijn adequaat toegelicht in de jaarstukken

In 2012 heeft GS een aantal schattingswijzigingen doorgevoerd in de jaarrekening. De schattingswijzigingen hebben voornamelijk tot doel het inzicht te verbeteren in de door PS vrij te besteden reserves.

Subsidie beschikt is besteed tenzij...

In 2012 is de verwerking van subsidies in de jaarrekening nader bekeken.

Tot 2012 werden subsidies als last in de jaarrekening verantwoord op basis van de door de subsidieontvanger geleverde tegenprestatie. Dit is echter niet geheel in overeenstemming met de juridische en economische realiteit. Bezien vanuit de provincie is een subsidie een verstrekking van middelen ter financiering van een project van een derde. Het toekennen van een subsidie classificeert daarmee als prestatielevering en dient daarmee als last genomen te worden in het jaar van toekenning. Als randvoorwaarde geldt hierbij dat de toekenning tot stand komt via een adequaat subsidieproces.

Op de hoofdregel zijn uiteraard uitzonderingen. De lasten als gevolg van voorlopige toekenningen worden genomen op het moment van het beschikken (afgeven van de beschikking), tenzij:

- De hoogte van de subsidie expliciet is verbonden aan de te leveren prestaties (p x q subsidies);
- De subsidie op basis van de subsidiebeschikking expliciet toe te rekenen is aan volgende begrotingsjaren;
- Op basis van het subsidieproces de indruk bestaat dat de start van het project expliciet is gepland in een ander boekjaar;
- Per balansdatum al een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de eventueel terug te vorderen subsidie.

Deze nieuwe zienswijze heeft geleid tot het in 2012 verwerken van harde subsidieverplichtingen (€635,5 miljoen) op basis van verstrekte subsidiebeschikkingen.

Ontvangen decentralisatie-uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

In 2012 zijn een aantal specifieke uitkeringen van het Rijk omzet naar decentralisatie uitkeringen. Decentralisatie uitkeringen vallen onder de algemene uitkering uit het provincie fonds en hebben het kenmerk dat deze niet terug betaald hoeven te worden. Aan een aantal decentralisatie uitkeringen zijn wel specifieke bestedingsvoorwaarden gesteld door het Rijk en dus niet vrij te besteden door de provincie. Daarnaast kent het Rijk een ander kasritme toe aan de decentralisatie uitkeringen in vergelijking tot het bestedingsritme van de provincie. Hierdoor ontstaat een overlopende positie per einde van ieder jaar. Deze middelen zijn in 2012 niet meer opgenomen onder de reserves of in de baten in de jaarrekening maar opgenomen als vooruit ontvangen bedragen op de balans. Concreet gaat het om de volgende decentralisatie uitkeringen:

- Decentralisatie uitkering bodem € 24,4 miljoen;
- ISV-3 € 18,8 miljoen;
- Bedrijventerreinen/Fes-gelden € 9,1 miljoen;
- Externe veiligheid € 3,4 miljoen.

1.4. Rijksgelden N69 niet vrij te besteden

Mede naar aanleiding van de acties in het kader van het verbeteren van het inzicht in de vrij te besteden reserves is geconstateerd dat de verwerking van de Rijksgelden N69 in het verleden niet juist is verwerkt. In 2012 heeft daarom een fourterstel ten aanzien van deze rijksgelden plaatsgevonden. Deze middelen zijn op basis van de afspraken met het ministerie van Verkeer en Waterstaat niet vrij te besteden en in de balans verwerkt onder de overlopende passiva. De correctie heeft juist plaatsgevonden.

1.5. Derivaat op juiste wijze verwerkt in de jaarstukken

Naar aanleiding van de verhoogde aandacht voor financiële instrumenten in de publieke sector en nieuwe uitspraken van de commissie BBV in 2012 hebben wij tevens additionele aandacht geschonken aan de door de provincie afgesloten renteswap ter afdekking van het rente fluctuatie risico met betrekking tot het project PPS-A59.

We hebben vastgesteld dat de renteswap op grond van het BBV terecht niet in de balans is opgenomen. Voor het niet waarderen en activeren van de renteswap gelden de volgende voorwaarden:

- de provincie heeft de af te dekken positie op haar balans opgenomen;
- het derivaat kent dezelfde looptijd en nominale als de af te dekken positie;
- de provincie heeft de intentie de renteswap tot einde van de looptijd uit te dienen; en
- de bank heeft niet de mogelijkheid om de renteswap tussentijds te ontbinden.

Aan alle voorwaarden is voldaan.

1.6. Overhevelingen conform motie 44a

De commissie Mobiliteit & Financiën heeft de notitie met betrekking tot de motie 44a vastgesteld om het budgetrecht te versterken. De vastgestelde afspraken zijn geen direct onderdeel van de accountantscontrole omdat deze is vastgesteld door de commissie in plaats van de Staten. De bespreking van het controleplan heeft ertoe geleid dat wij de wijze waarop GS in de P&C-cyclus invulling geven aan de motie 44a, meenemen in onze oordeelsvorming en hierover rapporteren aan PS.

Op basis van de jaarrekening 2012, begroting 2013, de najaarsbrief 2012, 2^e bestuursrapportage 2012 en de begroting 2013 inclusief de bijlagen en de bijlagen bij deze documenten hebben wij vastgesteld dat GS invulling heeft gegeven aan de vastgestelde notitie.

Herschikkingen binnen productgroepen binnen het mandaat van GS ter informatie zijn opgenomen in de bestuursrapportage. De overhevelingen en verschuivingen tussen productgroepen op het autorisatieniveau van PS zijn tevens onderdeel van de bestuursrapportage. De bestemming van het rekeningresultaat vindt plaats als onderdeel van de integrale afweging in de voorjaarsnota 2013. In de beoordeling van het rekeningresultaat licht GS de incidentele posten toe en geeft een voorstel tot invulling van de door te voeren budgetoverhevelingen. Gecorrigeerd met de incidentele posten en dan met name de doorgevoerde schattingswijzigingen blijkt een onderuitputting van de begroting van €85,2 mln. De belangrijkste oorzaken van de onderuitputting worden toegelicht.

1.7. Voldoende interne beheersmaatregelen in de lijn om de betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen

In onze boardletter d.d. 23 november 2012 hebben wij onze belangrijkste boodschappen ten aanzien van de grip op de financiële positie weergegeven.

De interne beheersing is de basis voor betrouwbare informatievoorziening over de financiële positie. Wij hebben vastgesteld dat er voldoende interne beheersmaatregelen in de lijn zijn ingericht om de betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen.

Significante projecten en ontwikkelingen ten aanzien van de financiële positie 2012 krijgen de aandacht:

- Het verwerken van aangegane verplichtingen als transitorische post in plaats van in de reserves geeft een beter inzicht in de totale beschikbare reservepositie. Deze schattingswijziging is in de jaarrekening als zodanig verwerkt.
- De afrekenovereenkomst ILG is bekrachtigd met een GS-besluit.
- De waardering van de geactiveerde sloopvergoedingen staat onder druk. De provincie bewaakt de ontwikkelingen bij de ORR om tijdig in te kunnen spelen op de risico's in de waardering van de sloopvergoedingen in de jaarrekening 2012.

De provincie speelt naar vermogen in op de ontwikkelingen ten aanzien van de financiële positie 2012. Nadere uitwerking zal nodig zijn.

De waardering van deelnemingen, stimulering woningbouw en geactiveerde sloopvergoedingen krijgen de benodigde aandacht. De provincie heeft de beoordeling van de risico's meegenomen in de eigen P&C-cyclus en beoordeelt periodiek de waardering en hierbij de noodzaak tot afwaardering.

Een vooruitblik: ontwikkelingen die nog geen betrekking hebben op het controlejaar 2012, maar wel snel op de provincie afkomen, zijn:

- GS heeft maatregelen in kaart gebracht om de gevolgen van de wet HOF te beperken. De ingezette maatregelen hebben het effect dat de provincie vanaf 2014 verwacht binnen de EMU-referentie norm te blijven.
- Wij adviseren u om met GS in gesprek te treden over hoe de provincie wil omgaan met de verwachte overschrijding in 2013. Ook de realisatie van de stuurmogelijkheden van de provincie en dan vooral het instellen van het groenfonds staat onder tijdsdruk. Wij adviseren u kaders op te stellen hoe de communicatie en besluitvorming tussen GS en PS dient te verlopen.
- De invloed van schatkistbankieren is op basis van het verloopoverzicht van de immunisatieportefeuille verwerkt in de meerjarenbegroting.
- De inrichting van een interne opdrachtgeversorganisatie moet ervoor zorgen dat de coördinatie tussen de wettelijke taak van de provincie en de taken van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) op elkaar wordt afgestemd.
- De RUD's kennen de eerste jaren geen weerstandsvermogen. Financiële tegenvallers kunnen de RUD's zelf niet opvangen. Algemeen bestuur van de GR heeft straks de mogelijkheid om negatieve resultaten in rekening te brengen bij deelnemers.

In onze boardletter is de reactie van GS opgenomen. GS pakt de aanbevelingen gestructureerd op.

1.8 Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT

Wij hebben in samenwerking met onze EDP-auditors de IT-omgeving beoordeeld. Daarbij zijn wij van mening dat de IT-omgeving binnen uw organisatie van voldoende niveau is om de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking te waarborgen. Voor een andere uiteenzetting van onze bevindingen zie onze boardletter.

1.9 SiSa-verantwoording is de basis voor uw verantwoording t.a.v. rijksmiddelen

SiSa-verantwoording heeft zich doorontwikkeld

Onderdeel van uw jaarrekening is de SiSa bijlage. Via deze bijlage worden diverse rijks- en provinciale uitkeringen verantwoord. Wij voeren onze controle uit op grond van specifieke instructies van de rijksoverheid die onder meer zijn vastgelegd in de “Nota verwachtingen accountantscontrole 2012”. Mede naar aanleiding van overleg tussen de stakeholders (ministerie van Binnenlandse Zaken, uitkeringsverstrekende ministeries), Auditdienst Rijk en de accountants is een aantal onduidelijkheden in de normstelling van de controles uit het verleden door een nadere toelichting weggewerkt. Het betreft vooral de werkzaamheden met betrekking tot de deugdelijke totstandkoming van de zogenaamde D-indicatoren en de zogenaamde ‘o’ verantwoordingen. Zie de bijlage voor een nadere toelichting. Tevens zijn cumulatieve indicatoren ingevoerd. Ook is de procedure betreffende de heraanlevering met een nieuwe notitie van het ministerie verduidelijkt.

Overigens merken wij hierbij op dat de verduidelijking van de verwachtingen ook aan het licht heeft gebracht dat de stakeholders op specifieke punten verwachten dat de controlewerkzaamheden worden uitgevoerd met een kleinere materialiteit dan voor de jaarrekeningcontrole. Dit betekent ook dat de aanlevering van de SiSa-verantwoording meer inspanning vraagt van de organisatie om de gewenste kwaliteit te waarborgen.

Dit jaar heeft het Rijk ook voor het eerst al inzicht gegeven in het aantal te verantwoorden uitkeringen en de indicatoren voor 2013. Op deze wijze kan GS tijdig de administratie inrichten om over 2013 te voldoen aan de juiste verantwoordingseisen.

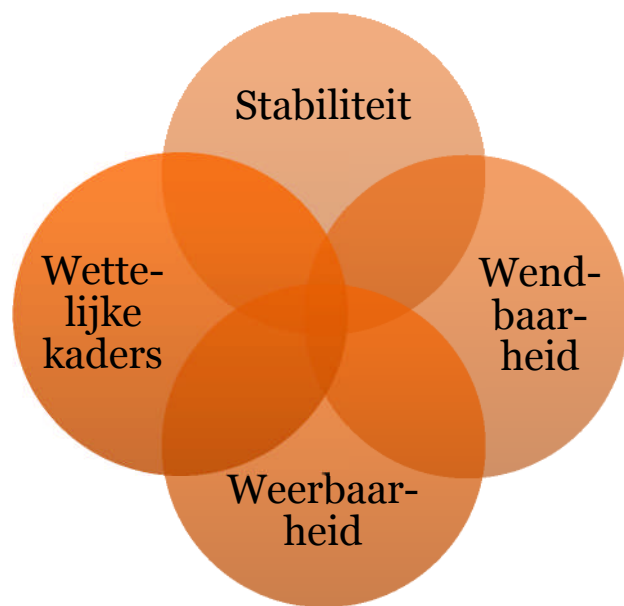
Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage geconstateerd

Op grond van de “Nota verwachtingen accountantscontrole 2012” gelden voor SiSa andere, zwaardere, rapportagetoleranties dan u als staten in uw controleprotocol heeft opgenomen. Dit om de ministeries in staat te stellen om de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Alle in onze controle geconstateerde afwijkingen zijn gecorrigeerd.

2 Grip op uw financiële positie

2.1 De financiële positie van de provincie is meer dan op orde

Wij hebben op basis van de jaarrekening, programmabegroting en meerjarenbegroting in hoofdlijnen een analyse opgesteld van de financiële positie van de provincie Noord-Brabant. Voor deze hoofdlijnen analyse hebben we de financiële positie nader beschouwd op vier aspecten, te weten: financiële stabiliteit, financiële wendbaarheid, financiële weerbaarheid en wettelijke kaders.

Figuur 1 Vier domeinen van de financiële positie

De **financiële stabiliteit** geeft de mate aan waarin de provincie haar financiële positie in evenwicht weet te houden. Deze stabiliteit komt tot uitdrukking in de exploitatie (saldo van baten en lasten), de balans (ratio's) en de liquiditeitsbegroting van de provincie.

De provincie weet haar financiële positie in evenwicht te houden.

De **financiële wendbaarheid** geeft inzicht in de mate waarin de provincie snel accenten kan verleggen binnen de exploitatie. Belangrijk aspect betreft de classificatie van de baten en lasten als structureel c.q. vast of incidenteel c.q. variabel. Daarnaast geeft de mate waarin de provincie langdurige verplichtingen is aangegaan inzicht in de financiële wendbaarheid.

De huidige kosten structuur maakt het mogelijk voor de provincie om snel te reageren op veranderingen in de behoeften, ambities en doelstellingen van de provincie op korte en lange termijn.

De **financiële weerbaarheid** geeft aan in hoeverre de provincie op lange termijn kan blijven voldoen aan haar verplichtingen. Dit komt vooral tot uitdrukking in het weerstandsvermogen (eigen vermogen) en het solvabiliteitsratio.

De huidige weerstandscapaciteit stelt de provincie in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen.

Ten slotte dient het financiële beleid wel binnen de **wettelijke kaders** uitgevoerd te worden. Zoals het kasgeldlimiet en renterisiconorm opgenomen in de wet Financiering decentrale overheden. Of het EMU-saldo conform de Wet houdbare overheidsfinanciën.

De provincie blijft in 2012 binnen de gestelde wettelijke kaders. Het voldoen aan het EMU-saldo heeft verhoogde aandacht en gepaste maatregelen worden getroffen om aan de toekomstige wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen.

In de navolgende paragrafen hebben we de domeinen en onze analyse op hoofdlijnen verder uitgewerkt.

2.1.1 De provincie weet haar financiële positie in evenwicht te houden

Financiële kengetallen balans

Een duurzaam financieel beleid houdt onder andere u niet voor financiële verrassingen komt te staan. Deze stabiliteit komt tot uitdrukking op verschillende onderdelen van de financiële positie van de provincie:

Kengetal	31-12-2012	31-12-2011
Solvabiliteit	69,0%	81,7%
Liquiditeit (current)	0,78	1,14
Liquiditeit (quick)	0,61	0,90

Tabel 6 Kengetallen stabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin de provincie aan haar langlopende verplichtingen kan blijven voldoen. Een graadmeter hiervoor betreft de solvabiliteitsratio (eigen vermogen/totaalvermogen).

De solvabiliteitsratio voor de provincie bedraagt op 31 december 2012 69,9% ten opzichte van 81,7% ultimo 2011. Bij bedrijven ligt dit een gezonde solvabiliteitsratio tussen de 20% - 25%, voor decentrale overheden is er nog geen dergelijke norm. De daling in de solvabiliteitsratio wordt veroorzaakt doordat de provincie Noord Brabant in 2012 een schattingswijziging heeft doorgevoerd om het inzicht in de vrije reserves te vergroten.

De liquiditeit van de provincie is bepaald aan de hand van twee ratio's, te weten de current ratio (waarbij de vlottende activa gedeeld worden door de vlottende passiva) en de quick ratio (gelijk aan de current ratio, echter zonder bij de activa de grondexploitatie mee te rekenen). Met beide ratio's wordt een beeld verkregen van het vermogen van de provincie om te voldoen aan haar kortlopende verplichtingen. De current ratio is gezond te noemen boven de 2. Met een score van 0,78 bevindt de current ratio van de provincie Noord-Brabant zich dus onder de norm. De ratio is sterk afgenomen ten opzichte van 2011 in verband met de doorgevoerde schattingswijzigingen. In termen van financiering kan gesteld worden dat een deel van de vaste activa gefinancierd is met kortlopend geld.

De mate waarin de vaste activa zijn gefinancierd met eigen vermogen en langlopende schulden is een indicatie van de financiële stabiliteit van de

provincie Noord Brabant. Ultimo 2012 bedraagt deze indicator 109% (ultimo 2011: 97%), wat bevestigt dat een deel van de activa is gefinancierd met kortlopende financiering.

De quick ratio is exclusief de grondposities bij de activa, omdat deze positie niet eenvoudig te gelde te maken is. Ook deze ratio is gedaald ten opzichte van voorgaand jaar.

Begroting 2013 sluitend via de inzet van reserves

De programmabegroting 2013 is sluitend met inzet van €37 miljoen aan dekking vanuit de reserves van de provincie. Het resultaat voor bestemming is €37 miljoen negatief wat impliceert dat de provincie meer geld wenst uit te geven dan er binnenkomt en inteert op haar vermogen. Het realiseren van de geplande begroting vereist begrotingsdiscipline en realisatiekracht. De provincie kent grote ambities die ook waargemaakt moeten kunnen worden.

Resultaat voor bestemming wordt beïnvloed door incidentele voordelen

In deze paragraaf willen wij u tevens op hoofdlijnen een indruk geven van de kwaliteit van het resultaat 2012. Hierbij gaat het voornamelijk om posten die het resultaat eenmalig beïnvloeden. Deze incidentele posten zijn namelijk geen goede graadmeter voor toekomstige resultaten van de provincie Noord-Brabant.

Om te komen tot een 'genormaliseerd resultaat' dienen de volgende aanpassingen gemaakt te worden op het rekeningresultaat 2012:

(X € 1.000)	Bedrag
Resultaat na bestemming	19.203 N
Af voordelig saldo mutatie reserves	489.515
Bij nadelig saldo incidentele baten en lasten	681.678
Genormaliseerd resultaat na bestemming 2012	172.960 V

Tabel 7 Genormaliseerd resultaat na bestemming 2012

In bijlage 12 bij de jaarstukken zijn de incidentele baten en lasten nader toegelicht. Uit de analyse zijn een aantal zaken op te maken:

- De incidentele lasten zijn eenmalig extra hoog in verband met de doorgevoerde schattingswijzigingen, effect € 279,6 miljoen.

- De incidentele lasten zijn hoger dan de incidentele baten wat inhoudt dat het verschil wordt gedekt vanuit incidentele inzet van reserves of vanuit structurele baten.

Een algemeen financieel uitgangspunt voor een stabiele exploitatie is het dekken van structurele lasten met structurele baten. Uiteraard is de praktijk weerbarstiger. Wij adviseren de provincie in de p&c-cyclus expliciet aandacht te besteden aan dit evenwicht.

Begrotingsdiscipline en bijsturing: afwijkingen t.o.v. de begroting na wijzigingen slechts 1%

Om inzicht te geven in het voorspellend vermogen van de provincie, geven wij in onderstaand overzicht weer wat de verschillen zijn tussen de primaire begroting, de aangepaste begroting en de programmarekening 2012.

(X € 1.000)	Begroting voor wijzigingen	Begroting naRealisatie wijzigingen 2012	Vershil (voordeel)
Baten	953.655	981.894	1.200.162
Lasten	-1.190.755	-1.517.322	-1.712.724
Resultaat voor bestemming	-237.100	-535.427	-512.562
Onttrekkingen aan reserves	375.004	745.479	670.698
Stortingen in reserves	-137.903	-210.052	-177.339
Resultaat na bestemming	0	0	-19.203
In % van de omvangsbasis (totale lasten)			1,1%

Tabel 8 Analyse resultaat

De overschrijdingen zijn in de jaarstukken nader toegelicht in de toelichting programmarekening en bijlage 10 Toelichting begrotingsrechtmatigheid.

2.1.2 De provincie kan snel reageren op veranderingen in de behoeften, ambities en doelstellingen van de provincie op korte en lange termijn

De provincie is continu in beweging en vraagt door veranderingen in de maatschappij om aanpassingen van de behoeften, ambities en doelstellingen van de provincie. Het domein wendbaarheid geeft de flexibiliteit van de provinciale exploitatie en balansposities weer. De jaarstukken geven slechts een beperkt inzicht in de beïnvloedbare lasten van de provincie. Ter indicatie hebben we de volgende indicatoren opgenomen.

Kengetal	Norm	31-12-2012	31-12-2011
Vrije reserves x € 1 mln.	n.v.t.	1.915	2.016
Bruto-schuld als aandeel van de exploitatie	< 100 %	72,4%	43,6%
Kapitaallasten afschrijvingen in % van de totale lasten	n.v.t.	3,3%	5,3%
Rentedruk in % van de totale lasten	n.v.t.	1,0%	1,6%
Personeelslasten in % van de totale lasten	n.v.t.	6,5%	10,2%

Tabel 9 Kengetallen wendbaarheid

Als gevolg van de Essent middelen heeft de provincie grote vrije reserves tot haar beschikking. Mede hierdoor is de provincie in staat om zich gemakkelijk aan te passen aan wijzigingen in beleid, ambities en doelstellingen.

De bruto-schuld als aandeel van de exploitatie geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Voor de normering geldt: hoe hoger het percentage, des te groter het aandeel van rentelasten in de totale exploitatie en daarmee des te lager de flexibiliteit in het resterende budget. De grenzen liggen als volgt: > 150%: onvoldoende, tussen 150% en 100%: voldoende, < 100%: goed. Deze percentages zijn gebaseerd op een richtlijn van de VNG. Met een score van 72,4% scoort de provincie Noord-Brabant op deze indicator goed.

De rentedruk (het aandeel van de externe rentelasten in de exploitatie) geeft aan welk deel van de exploitatie gebonden is door het betalen van rente aan banken. De rentedruk is licht gedaald ten opzichte van 2011 en betreft maar een klein percentage van de totale lasten.

Circa 6,5% van de totale lasten 2012 van de provincie Noord Brabant bestaat uit personeelslasten ad € 110 miljoen. Dit percentage is gedaald ten opzichte van 2011.

Ten slotte wordt in de toelichting op de balans de volgende niet uit de balans blijken verplichtingen vermeld:

- Vakantiegeld € 2.910.000;
- Wachtgeld € 108.000;
- Sociale uitkeringen € 291.000;
- Vroegpensioen € 847.000.

Een eerste globale analyse van de lasten van de provincie leert dat een groot gedeelte van de lasten bestaat uit inkopen en subsidieelasten ten behoeve van de uitvoering van het provinciaal beleid. Wij constateren dat GS stappen zet om in de P&C documenten het inzicht in de door u beïnvloedbare lasten te vergroten. De in 2012 doorgevoerde schattingswijzigingen vergroten dit inzicht aanzienlijk. Tevens onderzoekt GS momenteel hoe dit inzicht nog verder te vergroten zodat de begroting meer dan nu het geval is PS in staat stelt tot een integrale afweging van beleid te komen.

2.1.3 De provincie is in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen

Ondanks een stabiele financiële positie staat de provincie bloot aan externe factoren zoals rijksbezuinigingen en claims. Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie is het weerstandvermogen. Het weerstandvermogen laat zien in hoeverre de provincie in staat is financiële tegenvallers op te vangen. In de paragraaf weerstandvermogen in de jaarrekening is dit nader uiteengezet en uitgesplitst in de weerstandscapaciteit en risico's waarvoor geen (dekkings)maatregelen zijn getroffen. In onderstaande tabel hebben wij hiervan een samenvatting opgenomen:

(x € mln.)	2012
A. Weerstandscapaciteit	331,4
B. Risico-inventarisatie	152,9
Resterende weerstandscapaciteit (A-B)	178,5

Tabel 10 Kengetallen weerbaarheid

2.1.4 Het begrote EMU-saldo is in relatie tot de invoering van de Wet HOF een aandachtspunt

Met het wetsvoorstel Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) wil het kabinet de Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline doorvertalen naar gemeenten, provincies en waterschappen. Hoewel de wet nog niet definitief is vastgesteld, is de verwachting dat deze wel aangenomen zal worden en invloed zal hebben op uw toekomstig beleid.

Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo; vergelijken kon hierdoor niet. In het wetsvoorstel is hiervoor een eenduidige berekeningswijze voorgeschreven. Volgens de regels van de wet HOF, mag het EMU-saldo bij de gemeenten, provincies en waterschappen niet groter zijn dan 0,5% van het bruto binnenlands product. De ruimte voor provincies wordt op basis van begrotingen verdeeld over de individuele provincies en wordt jaarlijkse in de septembercirculaire weergegeven. Wanneer het werkelijke saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het werkelijke saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort. De ruimte voor provincies wordt op basis van begrotingen verdeeld.

Bij overschrijding van de referentiewaarde voor het EMU-tekort is in de wet een sanctie opgenomen. Na bestuurlijk overleg kan de minister van Financiën afhankelijk van de duur van het tekort een deel van het gemeentefonds tijdelijk of permanent inhouden.

GS heeft maatregelen in kaart gebracht om de gevolgen van de wet HOF te beperken. De maatregelen betreffen:

- Fondsenvorming.
- Aangaan van Design, Build, Finance, Maintenance contracten.
- Boeken van onomkeerbare verplichtingen als transitorische post.

De ingezette maatregelen 2012 hebben het volgende effect op de EMU saldi ten opzichte van de geschatte referentiewaarden:

	EMU-saldo (x € 1 miljoen)
Referentie waarde (op basis van aannames IPO)	-68
Werkelijk 2012	-513
Begroting 2012	-714

Tabel 11 EMU-saldo 2012

De overschrijding van de norm heeft in 2012 geen effect in termen van rechtmatigheid. In 2013 zal de mogelijke fondsvorming (groenfonds) een groot effect hebben op het EMU-saldo 2013. De jaren hierna hebben de maatregelen een positief effect op het EMU-saldo.

2.1.5 Provincie Noord Brabant voldoet aan de wettelijke kaders met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet

De wet Financiering decentrale overheden (Fido) stelt dat provincies dienen te voldoen aan de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. In uw financieringsparagraaf zijn de kasgeldlimiet en de renterisiconorm opgenomen. Hieruit blijkt dat de provincie heeft gehandeld binnen de grenzen

2.2 De impact van majeure projecten op de financiële positie

2.2.1 Stimulering woningbouw in de grip

Naast de al aangekochte woningen met een boekwaarde van € 15,2 miljoen is er nog voor €67,3 miljoen aan garanties toegezegd. Deze woningen komen in 2013 of 2014 in bezit van de provincie als er nog geen verkoop heeft plaatsgevonden. Het gaat hierbij om ruim 300 woningen. Voor de producentenmaatregelen zijn er voor € 25,8 mln. aan garantiestellingen afgegeven.

Binnen de reserve grondbank, compartiment risico stimulering woningbouw is € 32,5 mln. beschikbaar om risico's en tegenvallers uit de stimuleringsregelingen op te vangen.

2.2.2 Waardering geactiveerde sloopvergoedingen staat onder druk

De provincie heeft op de balans een vordering opgenomen op de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte CV (ORR) voor sloopvergoedingen € 97,4 mln. per 31 december 2012. Deze sloopkosten verwacht de provincie vergoed te krijgen door de gerealiseerde opbrengsten van de verkoop ruimte voor ruimte kavels.

De terugverdien capaciteit en periode is vastgesteld op basis de twee jaarlijkse uitgevoerde risicoanalyses in 2012. Uit de risicoanalyse komt naar voren dat de risico's en onzekerheden voor de provincie in 2012 zijn toegenomen. Op basis hiervan is besloten om geen rente aan de vordering toe te voegen. Het college heeft er ook voor gekozen om de terugverdien periode door te schuiven naar 2028 (in 2011 was de verwachting 2022), gezien de vertraagde uitgifte van de gronden.

Uit de risicoanalyse 2012 blijkt dat er een grote kans (90%) bestaat dat de provincie haar voorgefinancierde middelen niet volledig terugverdiend met verkopen van kavels via de ruimte voor ruimte regeling. Dit komt neer op een risico van €27,6 miljoen. Dit risico is afgedekt via de reserve ontwikkelbedrijf. Zie ook de paragraaf weerstandsvermogen in de jaarstukken 2012.

2.3 Projecten met impact op de toekomstige financiële positie

2.3.1 Invloed schatkistbankieren verwerkt in de meerjarenbegroting

Om in te spelen op schatkistbankieren heeft de afdeling treasury het aflossing-schema van de obligatieportefeuille in kaart gebracht. De eerste grote bedragen vallen vanaf 2016 vrij. In 2028 is de huidige immunisatieportefeuille geheel vrijgevallen. De vrijval is verdeeld in jaarschijven, waardoor het rente-effect door de invoering van het schatkistbankieren, beperkt zal zijn. Het rente-effect van de herbeleggingen per jaarschijf is tevens zover mogelijk doorgerekend in de meerjarenraming op basis van de uitgangspunten vanuit de treasury-committee en de marktontwikkelingen.

2.3.2 Inrichting fondsen niet gerealiseerd in 2012

Bij de maatregelen die GS in kaart heeft gebracht om de impact als gevolg van de wet HOF te beperken behoort ook het inrichten van de fondsen. In 2012 is GS nog niet overgegaan tot de daadwerkelijke vorming van de fondsen. In de Staten vergadering van 12 april 2013 staat de besluitvorming rondom de fondsvorming op de agenda. Door het inrichten van de fondsen zullen middelen van de provincie buiten de organisatie geplaatst worden. Hierdoor zullen de weerbaarheid en stabiliteit van de provincie zelf afnemen.

3 De provincie maakt zich op voor de toekomst

3.1 Wijzigingen reorganisatiestructuur geaccordeerd

De versnellingsaanpak voor organisatieontwikkeling is in juni 2012 door PS vastgesteld. De versnellingsaanpak heeft tot doel het realiseren van een toekomstbestendige, professionele en innovatieve organisatie vanuit haar verantwoordelijkheden en de ambities van het bestuur.

Naar aanleiding van de analysefase heeft het projectteam concrete verbetervoorstellen geformuleerd. Op 18 december 2012 heeft GS een principebesluit genomen en ter advies aan de OR voorgelegd. De OR heeft op 31 januari 2013 ingestemd met de voorgenomen organisatiewijziging. Op hoofdlijnen gaat het directieteam uit 3 directeuren bestaan die 9 clusters gaan aansturen. Op 1 juli 2013 moet de nieuwe structuur technisch geïmplementeerd zijn.

In de nieuwe structuur moet de rol van de concerncontroller nog verder ingevuld worden. Vast staat dat de verbijzonderde interne controles binnen de verantwoordelijkheid van de controller. Onderzocht wordt of de concerncontroller een meer prominente rol moet krijgen in de voorbereidingen in het besluitvormingsproces richting GS.

In de jaarrekening 2012 is geen reorganisatievoorziening opgenomen en deze wordt ook niet noodzakelijk geacht. Vanuit de reorganisatie verwacht het college geen directe ontslagen. Mogelijke effecten van het opheffen van een beperkt aantal functies zullen in 2013 moeten worden bezien.

3.2 RUD's zijn opgericht

Inmiddels zijn de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant en RUD Zuid-Oost Brabant opgericht. Begin 2013 heeft GS positief besloten over de oprichting van de Omgevingsdienst Brabant Noord. Deze omgevingsdienst zal per 1 april 2013 worden opgericht. De projectmatige aanpak om te komen tot de RUD's en goede invulling daarvan wordt nu verder vormgegeven. Deze exacte organisatievorm vult de provincie de komende maanden nader in, dit is tevens in het verlengde van de huidige reorganisatie. Eind 2012 is besloten door GS om een opdrachtgeverorganisatie te vormen. Het is een centrale eenheid die

wordt ondergebracht bij de directie ECL, onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van de directeur ECL. De eenheid is verantwoordelijk voor:

- het opstellen van strategische kaders voor de opdrachtverlening voor uitvoering van taken op het gebied van het omgevingsrecht, zoals bedoeld in deze provincie geldende Gemeenschappelijke Regelingen voor de RUD's;
- het adequaat op afstand sturen op de uitvoering van provinciale taken die bij de RUD's zijn ondergebracht door het opstellen van opdrachten en het toezien op de uitvoering van deze opdrachten;
- het op efficiënte en effectieve wijze signaleren, verbinden, regisseren en monitoren van strategische, beleidsmatige en politiekgevoelige ontwikkelingen ten behoeve van het bestuur en daarover te adviseren, waaronder ook de afstemming met het bureau IBT en de in- en externe communicatie, in samenspraak met de portefeuillehouder en de woordvoerders;
- het adviseren en ondersteunen van het provinciale bestuur in haar rol en verantwoordelijkheid van eigenaar van de RUD's.

Hiermee gaat de provincie haar rol als opdrachtgever, deelnemer en indirect via de gemeenten de rol van toezichthouder uitvoeren.

3.3 Vervolgafspraken vanuit de startnotitie IT beleid zijn gemaakt

Uit de onderzoeken van de Zuidelijke Rekenkamer en HEC komt naar voren dat de governance van IT binnen de provincie in onvoldoende mate geborgd is. De organisatie erkent de uitkomsten en heeft op basis daarvan de startnotitie Strategisch IT Beleid opgesteld. De startnotitie gaat in op de te maken keuzes in de rol van IT voor de toekomst van de organisatie.

De startnotitie is door u vastgesteld. U hebt gekozen voor het basisscenario. De uitwerking van het basisscenario volgt in een kaderstellende nota. De positionering van IT Beleid is ook onderdeel van organisatieontwikkeling.

Het college heeft hierbij in de vergadering van 15 maart 2013 toegezegd in de huidige coalitieperiode de basis van het ICT beleid op basis van de kadernota ICT-beleid 2013-2015 op orde te brengen. Eind 2014 staat een evaluatie gepland, zodat u tijdige mogelijkheden tot bijstelling heeft.

3.4 Rijkssubsidiekader vanaf 1 april 2013 van kracht

Vanaf 1 april 2013 is de afdeling subsidies verantwoordelijk voor de uitvoering en het beheer van het subsidiekader ASV. De uitgangspunten van het nieuwe beleid zijn lastenvermindering, deregulering, uniformiteit, efficiency en transparantie zijn hierbij de uitgangspunten. De inrichting van het nieuwe subsidieproces 3.0 inclusief het Rijkssubsidiekader valt onder de accountantscontrole 2013.

3.5 Overige Toekomstige ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen hebben nog geen invloed op de financiële positie 2012 van de provincie Noord-Brabant maar worden mogelijk wel relevant voor de jaarrekening 2013. Derhalve vragen wij alvast aandacht voor deze ontwikkelingen:

- Aanbesteding van de OV concessie per 1 januari 2015;
- De verbouwing van het provinciehuis;
- Decentralisatie van Jeugdzorg.

Bijlagen

A.	Single information Single audit (SiSa)	21
B.	De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw provincie	23
B.1.	Signalen en aanbevelingen vanuit de publieke managementletter voor Gemeenten	23
B.2.	De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden	24
B.3.	Ontwikkelingen omtrent mogelijke Vpb plicht	25
B.4.	Significante impact door invoering SEPA	26

A. *Single information Single audit (SiSa)*

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2012 van de Provincie Noord-Brabant. Onze werkzaamheden hebben gevarieerd tussen het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidcontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de provinciale jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van de nota verwachtingen accountantscontrole zwaardere rapporteringtoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit accountantsverslag hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de provincie zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van “bestedingen gedurende het jaar” wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 10.000 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 100.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 100.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

De rapporteringtolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij middels onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in Euro's)	Toelichting
E5	Verzameluitkering I&M	n.v.t.	n.v.t.	
E11	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	n.v.t.	n.v.t.	
E11_2010	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)_Hernieuwde uitvraag 2010	n.v.t.	n.v.t.	Per abuis is in 2010 de rente opgesteld bij de bestedingen ten laste van rijksmiddelen. Dit is in de heraanlevering 2012 gecorrigeerd. Zie ook de toelichting bij de SiSa-verantwoording in de jaarrekening 2012.
E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	n.v.t.	n.v.t.	In overeenstemming met het ministerie worden de bestedingen van de gemeente 's-Hertogenbosch en de gemeente Tilburg verwerkt volgens de T-1 methode. Zie ook de toelichting bij de SiSa-verantwoording in de jaarrekening 2012.
E28	Regionale mobiliteitsfondsen	n.v.t.	n.v.t.	
F3	Verzameluitkering EL&I	n.v.t.	n.v.t.	
H8	Doeluitkering Jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg + Zorgkosten Jeugdzorg)	n.v.t.	n.v.t.	

Tabel 12 Bevindingen SiSa-bijlage

B. De volgende ontwikkelingen zijn van invloed op uw provincie

B.1. Signalen en aanbevelingen vanuit de publieke managementletter voor Gemeenten

In de zomer van 2012 heeft de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants een publieke managementletter uitgebracht die is gebaseerd op kennis van accountants die werkzaam zijn in de sector. In de publieke managementletter met de titel Taak op taak, risico op risico geven deze accountants signalen en aanbevelingen voor een aantal thema's. In dit accountantsverslag geven wij een samenvatting hiervan. Wellicht is niet alles van toepassing voor u als provincie. Toch wilden we u deze samenvatting niet onthouden.

Taak op taak vraagt om een langetermijnvisie

Binnen de overheid is al enige jaren sprake van een decentralisatietendens. In het regeerakkoord is deze tendens nog eens benadrukt. Er worden steeds meer taken van de Rijksoverheid overgeheveld naar de gemeenten, terwijl dit vaak gepaard gaat met een budgetkorting. De volgende aanbevelingen worden gegeven bij deze trend:

- Breng concreet in beeld welke risico's met de uitvoering van de nieuwe of gewijzigde taak kunnen ontstaan en kwantificeer deze. Dit geldt ook voor de verdeling van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Als sprake is van een budgetkorting onderzoek dan ook hoe de taak efficiënter en innovatiever kan worden uitgevoerd. Denk hierbij ook na over samenwerking en preventiemaatregelen waardoor aanspraken kunnen worden beperkt.
- Zorg dat de interne beheersing klaar is voor de komst van nieuwe taken of de uitbreiding van bestaande taken. Als de fundamenteën van de bedrijfsvoering op orde zijn kan de gemeente reguliere en nieuwe taken gemakkelijker laten doorlopen en blijven beheersen.
- Zorg voor voldoende materiekennis over de nieuwe of gewijzigde taken, ook als deze aan derden wordt uitbesteed. Deze kennis moet niet alleen op

het uitvoerende niveau aanwezig zijn, maar ook op het gebied van de financiële planning en control.

- Sluit de in dit kader gemaakte beleidswijzigingen en strategische heroverwegingen aan op een meerjarig sluitende begroting. Bewaar hierbij het totaaloverzicht en versnipper niet teveel over beleidsvelden, sectoren en diensten. Pas gevoeligheidsanalyses toe, reken scenario's en ramingen door, gebruik externe (benchmark)informatie en wees alert op planoptimisme en actualisatie van oud beleid. Zo wordt de meerjarenraming een belangrijk stuur- en beheersingsinstrument. Voorkom verrassingen en houdt de gemeenteraad tijdig op de hoogte van veranderingen. Ook als het tegenzit.
- Organiseer periodiek een afstemmingsoverleg met de rekenkamer, provincie en accountant om invulling te geven aan het toezicht op de begrote en gerealiseerde financiële positie van gemeenten.

Verliezen grondbedrijf ondermijnen financiële positie

De afgelopen jaren is de situatie rondom het grondbedrijf sterk veranderd door de economische crisis en de gevolgen daarvan. Forse vermogensverliezen zijn bij verschillende gemeenten ontstaan en in de begroting moet rekening worden gehouden met rentelasten en planontwikkelingskosten die niet meer door de exploitatie worden gedekt. De aanbeveling voor de gemeenten is:

- Actualiseer de huidige grondportefeuille. Kijk of het oorspronkelijke ambitieniveau nog wel aansluit bij de marktvraag.
- Zorg voor afstemming met de provincie en omringende gemeenten om inzicht te krijgen in de grondposities, planning en de (inter)regionale vraag en aanbod van vastgoed.
- Zorg voor professionele aansturing van het grondbedrijf. Risicobeheersing dient centraal te staan.
- Informeer de gemeenteraad tijdig en transparant over de uitgangspunten en de effecten van veranderingen in de projecten van het grondbedrijf.

Bij samenwerking lijkt niemand verantwoordelijk

Gemeenten zijn in de huidige omgeving steeds op zoek naar een meer efficiënte en effectieve uitvoering van taken en activiteiten. De noodzakelijke schaalgrootte wordt veelal gezocht in samenwerking met andere gemeenten of private partijen. In de praktijk blijkt de aansturing en beheersing van het samenwerkingsverband vaak nog onderbelicht te zijn. Dit vraagt om nieuwe zakelijkheid.

- Maak heldere afspraken met de samenwerkende partij en leg deze vast.
- Zorg bij aanbesteding van taken voor voldoende eigen kennis en een deugdelijk bestek waarin de kwaliteit van de dienstverlening wordt omschreven.
- Analyseer vooraf wat er met de vermogens- en liquiditeitspositie gebeurt wanneer een derde partij garanties en borgstellingen eist.
- Maak een governance-overzicht van verbonden partijen en samenwerkingsverbanden en actualiseer dit regelmatig.

Digitalisering is een eiland

Digitalisering speelt een steeds grotere rol in de maatschappij. Burgers en bedrijven maken in toenemende mate gebruik van sociale media en verwachten dat ook van de overheid. Steeds meer gemeenten steken energie in het ontwikkelen van digitale loketten. Dergelijke automatiseringsprojecten vragen forse investeringen en de inzet van specialistische kennis. Het toenemende gebruik van digitale middelen brengt ook risico's met zich mee op het gebied van informatiebeveiliging. Toch wordt digitalisering door veel gemeenten nog gezien als een eiland, een losstaand geheel. De samenhang met en de beoogde bijdrage aan de productiviteit en doelstellingen van de gemeente ontbreken vaak.

De aanbeveling is dan ook om te zorgen voor digitale governance en control:

- Veranker ICT in het strategische beleid en de governance van de gemeente. Benader ICT als de ruggengraat van de bedrijfsvoering en de basis voor de dienstverlening en (arbeids)productiviteitsverbetering.
- Regel voor ICT-projecten voor overkoepelend projectmanagement, waarbij verder wordt gekeken dan het project zelf en projecten in relatie tot elkaar worden gezien. Besteed aandacht aan de koppeling met reeds bestaande ICT-voorzieningen.
- Zet informatiebeveiliging meer prominent op de agenda van het College van B&W en de gemeenteraad.
- Zorg voor een goede afstemming tussen de ICT-functie en de gebruikers in de gemeente.

B.2. De Wet Normering Topinkomens is op 1 januari 2013 in werking getreden

De Eerste Kamer heeft op 13 november 2012 het wetsvoorstel inzake normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, (hierna: "WNT") aangenomen. Als gevolg van de WNT wordt de contractsvrijheid in de (semi)publieke sector ingrijpend beperkt. Niet alleen de beloning wordt wettelijk gemaximeerd, maar ook de afvloeiingsregeling wordt begrensd op € 75.000. De wet loopt daarmee vooruit op de wijzigingen in het ontslagrecht die het kabinet in het Regeerakkoord heeft aangekondigd.

Drie beloningsregimes

De WNT kent drie beloningsregimes. In het eerste regime mag de bezoldiging van topfunctionarissen niet uitstijgen boven een beloningsmaximum van € 187.340 (gebaseerd op 130 procent van het bruto-salaris van een minister). Dit beloningsregime geldt voor de publieke sector en voor semipublieke instellingen als het onderwijs, de publieke omroep, drinkwaterbedrijven, woningbouwcorporaties en de zorg. In het tweede regime mag de beloning niet uitstijgen boven de voor die sector door de minister vast te stellen 'sectorale norm'. Deze norm zal worden vastgesteld voor zorgverzekeraars. Het derde regime houdt in dat het kabinet de beloning niet normeert. Dit geldt voor bepaalde scheepvaartorganisaties. De toewijzing van instellingen aan de regimes kan door de minister worden gewijzigd.

Van toepassing op bestuurders, toezichthouders en management

De WNT is van toepassing op de 'topfunctionarissen' van een organisatie. Dit zijn meestal de bestuurders, toezichthouders, de hoogste ondergeschikten binnen een organisatie en degenen die belast zijn met de dagelijkse leiding. Voor toezichthouders geldt een norm van 5-7,5 % van de maximale bezoldiging die voor de instelling geldt. De WNT geldt ook voor interim-contracten van meer dan 6 maanden, bijvoorbeeld bij inhuur via een management-bv of adviesbureau.

Voor alle organisaties geldt dat de beloning van bestuurders openbaar wordt gemaakt. Deze verplichting geldt ook voor andere werknemers als hun beloning uitstijgt boven het geldende beloningsmaximum.

Gemaximeerde ontslagvergoeding

In de eerste twee regimes wordt de gemaximeerde ontslagvergoeding ingevoerd. De vertrekvergoeding mag niet meer dan een jaarsalaris bedragen, en maximaal € 75.000. Uitzonderingen worden niet toegestaan, alleen lijken bepaalde wachtgelduitkeringen buiten schot te blijven. De WNT verbiedt alternatieve oplossingen om onder het maximum uit te komen, zoals het langer in dienst blijven terwijl geen arbeid meer wordt verricht. Van de wet afwijkende afspraken zijn nietig. Dit leidt ertoe dat een betaling die de norm overschrijdt, onverschuldigd is betaald.

Toezicht op naleving

Het wetsvoorstel geeft de minister ingrijpende handhavingsbevoegdheden. De minister kan de topfunctionaris en zijn werkgever, zo nodig met een last onder dwangsom, dwingen om betalingen in strijd met de wet ongedaan te maken. Een betaling in strijd met de wet kan de Minister als onverschuldigde betaling opeisen. Op ons als accountants rust een meldingsplicht. Pensioenfondsen, verzekeraars en de belastingdienst moeten desgevraagd inlichtingen verschaffen over ontslagvergoedingen. Het toezicht op de naleving van de WNT zal dus strikt zijn.

Overgangsregeling

De WNT kent een overgangsregeling. Daarbij is de datum van 6 december 2011, toen de Tweede Kamer het wetsvoorstel aannam, bepalend. De tot 6 december 2011 overeengekomen beloningsafspraken worden gehonoreerd gedurende 4 jaar. Daarna vindt een afbouw plaats in 3 jaar tot het voor de organisatie geldende maximum. Indien een contract voor bepaalde tijd wordt verlengd, geldt echter direct het nieuwe regime. Wijzigingen in de beloning of de duur van de arbeidsovereenkomst die tussen 6 december 2011 en inwerkingtreding van de wet zijn overeengekomen genieten geen bescherming van het overgangsrecht.

Gevolgen voor uw organisatie

Voor bestuurders, toezichthouders en managers in de semipublieke sector, waaronder uw organisatie, heeft de WNT ingrijpende gevolgen. Verdere aanscherping van de gestelde normen zal waarschijnlijk volgen. Het is noodzakelijk om bij alle overeenkomsten, beloningsafspraken en vertrekregelingen rekening te houden met de WNT. Daarnaast is het van belang de nadere invulling van de WNT goed te volgen.

B.3. Ontwikkelingen omtrent mogelijke Vpb plicht

De huidige wetgeving omtrent de vennootschapsbelastingplicht (hierna: Vpb plicht) van overheidslichamen bestaat reeds tientallen jaren en heeft al die tijd geen fundamentele wijzigingen ondergaan. Slechts een aantal specifieke activiteiten van de directe of indirecte overheidslichamen (bijv. op gebied van handel of nijverheid) wordt in de heffing van vennootschapsbelasting betrokken. Alle overige activiteiten van overheidslichamen blijven daarmee onbelast.

Indien deze activiteiten zowel door overheidslichamen als private partijen (kunnen) worden uitgevoerd, kan sprake zijn van oneerlijke concurrentie. Private partijen zijn immers, in tegenstelling tot de overheidslichamen, wel aan de heffing van vennootschapsbelasting onderworpen.

Mede door een toenemende druk vanuit de Europese Commissie, wordt binnen het ministerie van Financiën gewerkt aan een mogelijke wijziging van de Vpb plicht voor overheidslichamen. Zowel vanuit de systematiek van de Wet Vpb als vanuit de gedachte om oneerlijke concurrentie te voorkomen (en zodoende een gelijk fiscaal speelveld te creëren), is eerder al een voorkeur uitgesproken voor de zogeheten ‘ondernemingsvariant’. Hierbij worden de overheidsactiviteiten die een “onderneming in fiscale zin” vormen, in de belastingheffing betrokken.

In zijn notitie van 11 mei 2012 heeft de staatssecretaris van Financiën deze gedachte nader uitgewerkt en aangegeven de aspecten van de zogeheten ‘indirecte ondernemingsvariant’ verder te willen verkennen. In essentie betekent de indirecte ondernemingsvariant dat overheden die activiteiten die een “onderneming in fiscale zin” vormen, verplicht zouden moeten afzonderen naar een aparte entiteit waardoor deze activiteiten in de heffing worden betrokken. Dit brengt echter allerlei consequenties, afbakeningsproblemen en uitvoeringsperikelen met zich mee. Denk hierbij niet alleen aan de mogelijke financiële en administratieve gevolgen, maar bijvoorbeeld ook aan de juridische haalbaarheid van een eventuele afzondering van specifieke activiteiten.

Wij hebben begrepen dat inmiddels enkele overheidslichamen benaderd zijn om hun medewerking te verlenen aan het verkennend onderzoek van het ministerie van Financiën. Op dit moment kan echter nog geen inschatting worden gemaakt van het moment en de mogelijke impact van wijziging van de Vpb plicht specifiek voor provincie Noord-Brabant. Desondanks verdient het de aanbeveling de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend in de gaten te houden en alvast na te denken over de mogelijke impact.

B.4. Significante impact door invoering SEPA

SEPA (Single Euro Payments Area) zal een groot effect hebben op het betalingsverkeer en cash management van organisaties. Hoewel SEPA al in 2006 is geïntroduceerd door de European Payments Council is pas in februari 2012 de einddatum voor de migratie vastgesteld op 1 februari 2014.

SEPA introduceert nieuwe betaalproducten die de voornaamste lokale betaalproducten zullen vervangen. De lokale betaalformaten zullen niet meer ondersteund worden door de banken vanaf 1 februari 2014. SEPA zal invloed hebben op onder andere:

- de betaalproducten die de organisaties gebruiken;
- het afletteren van betalingen;
- incassomachtigingenbeheer;
- de informatie die nodig is om betalingen uit te voeren; en
- alle (ERP-)systemen die klantinformatie bevatten.

De benodigde tijd voor een SEPA-migratieproject wordt beïnvloed door verscheidende factoren. Zo beïnvloedt het aantal IT-systemen, de geografische 'footprint' in Europa, de huidige gebruikte betaalproducten, bestandsformaten en stamdata van klanten en leveranciers de implementatietijd. Een SEPA-migratieproject duurt gemiddeld tussen de zes en twaalf maanden, maar de praktijk laat zien dat incassogrootgebruikers zelfs tot twee jaar nodig hebben om te voldoen aan de SEPA-eisen.

Het risico van een onjuiste of onvolledige migratie kan leiden tot grote verstoringen in het geautomatiseerd verwerken van betalingen. Dit kan zowel de inkomende als de uitgaande betalingen negatief beïnvloeden en grote inefficiëntie met zich meebrengen.